

Strokovni članek/1.04

Tatjana Dolžan Eržen

ETNOLOGIJA IN ŠTUDIJSKI KROŽKI

Študijski krožki so gibanje, v katerem se vsako leto v več kot 150 skupinah neformalno izobražuje skoraj 2000 odraslih. V letnih poročilih ACS jih 11 do 17 odstotkov nosi oznako "etnološki", a se v resnici noben krožek ne imenuje tako. Pravzaprav etnologije in etnologov sploh ne omenjajo in verjetno niti ne poznajo. Združujejo ljubitelje, ki bi potrebovali strokovno pomoč za svoje napredovanje. To je odlična priložnost za predstavitev etnologije javnosti.

Izobraževanje odraslih je postalo ob koncu 20. stoletja tako pomembno, da govorimo o vseživljenjskem izobraževanju in prav v oktobru se vsako leto zvrsti množica prireditev, ki dokazuje živost tega pojava.

Kaj so študijski krožki?

Študijski krožki so neformalna oblika izobraževanja, zasnovana tako, da je kar najbolj prilagojena značilnostim in potrebam odraslih. Drugače kot v tečaju, na katerega se prijavimo in s tem tudi privolimo, da se bomo izobraževali po vnaprej določenem in nespremenljivem programu, si v študijskem krožku udeleženci sami določijo cilje, predlagajo poti in metode.

Kako poteka delo v študijskem krožku?

Projekt študijski krožki je naravnani v osebni razvoj vseh udeležencev, z njihovim delovanjem pa tudi v razvoj skupnosti, v kateri živijo. V praksi to pomeni, da si člani krožka poleg izobraževalnega zadajo tudi akcijski cilj, na primer narediti razstavo ali izdati

publikacijo. Krožek vodi usposobljen mentor ali mentorica, ki mora člane krožka podpirati, usmerjati k zadanemu cilju in zagotavljati rešitve problemov. Za uresničenje obeh ciljev so zelo pomembni tudi dobri medsebojni odnosi in vzpodbudno vzdušje na srečanjih, saj naj bi krožki delovali kot šola demokratičnega dialoga in delovanja. Člani znotraj krožka izberejo animatorja, ki je zadolžen za ustvarjanje dobrih medsebojnih odnosov, za družabnost in prijetno počutje. Zaradi vsega naštetega poteka učenje v študijskih krožkih precej spontano in svobodno, povezano je z izkušnjami, željami in s potrebami krožka. Pogosto je izobraževalen cilj celo manj pomemben, ker ga zasenči akcijski, s katerim se člani močno identificirajo, saj jim omogoči uresničitev osebnih želja in hotenj. Prav to je največja odlika tega projekta, saj vzpodbuja sodelovanje in druženje na poti proti skupnemu cilju.

Ali je učenje v študijskih krožkih novost za Slovence?

Novost sta ime in oblika organizacije, ideja neformalnega izobraževanja z nekim skupnim ciljem pa ne. Meščani so v drugi polovici 19. stoletja in vse tja do druge svetovne vojne v marsikaterem slovenskem mestu organizirali neformalne krožke, v katerih so se pod strokovnim vodstvom (enega od njih z ustrežno izobrazbo) učili tuje jezike, na primer francoščino, slovanske jezike, in tudi ročna dela, streljanje ipd. Na podeželju so obstajale t. i. strojne zadruge in druge oblike vzajemne pomoči, kjer so se prav tako učili, da so lahko dosegli zastavljene cilje. Žal je bila tradicija tovrstnega samoorganiziranja civilne družbe po letu 1945 nasilno prekinjena in smo jo kar pozabili. Način učenja v študijskem krožku in takšno poimenovanje po vzoru skandinavskih študijskih krožkov so v osemdesetih vpeljale dr. Nena Mijoč, dr. Ana Kranjc in Dušana Findeisen, članice Andragoškega društva Slovenije. Pravi razmah je doživela ta oblika v devetdesetih letih kot eden izmed vodilnih projektov novoustanovljenega Andragoškega centra Slovenije (v nadaljevanju ACS).

Kako je projekt organiziran?

Študijske krožke je povsem financiralo Ministrstvo za šolstvo in šport. Leta 1993 so delavci ACS organizirali prvo usposabljanje za mentorje in vodje študijskih krožkov, kar se je nadaljevalo nekaj let zapored. Danes ima licenco za izvajanje študijskih krožkov 405 Slovencev in Slovenk. Ministrstvo že nekaj let ne financira projekta v celoti, zato je treba usposabljanje plačati. Če želi ustanova, ki organizira krožke, pridobiti sredstva za njihovo izvajanje na vsakoletnem razpisu Ministrstva za šolstvo in šport, potrebuje licenco. Mentorji in vodje so dolžni Andrigoškemu centru oddati poročilo o izvedbi tako financiranega krožka, da je mogoče projekt tudi kakovostno spremljati in vrednotiti. Treba pa je pripomniti, da je teh sredstev vsako leto manj, ker naj bi se krožki v prihodnosti večinoma vzdrževali s sponzorstvi oz. naj bi jih financirale občine.

Kdo so mentorji in vodje študijskih krožkov?

Mentorji so višje ali visoko, celo akademsko izobraženi, zaposleni v kateri od izobraževalnih ustanov za odrasle oziroma ustanovi, ki organizira študijske krožke. Sama sem se udeležila usposabljanja v juniju 1994 kot posameznica, vendar sem se zaradi načina financiranja potem morala dogovoriti z mojim delodajalcem, da smo študijske krožke sprejeli v redni program Gorenjskega muzeja. Licenco za izvajanje teh krožkov ima le malo etnologov, poleg mene še tri kolegice, morda še kdo.

Kakšna je razširjenost krožkov?

V letu 1999/2000 je 58 organizacij izpeljalo 169 krožkov, v katerih je sodelovalo 1834 udeležencev. Po tretjino študijskih krožkov so izpeljali zasebni izobraževalni zavodi (31 %), ljudske univerze (30 %) in različne druge ustanove – centri za socialno delo, (29 %), najmanj pa društva (10 %), med njimi na primer Zgodovinsko društvo Gornja Radgona. Med organizatorji študijskih krožkov je Gorenjski muzej Kranj edini, ki se ukvarja z varovanjem kulturne dediščine.

Kje krožki potekajo?

V letu 1999/2000 je največ krožkov delovalo v Ljubljani in okolici (18 %), v Mariboru in okolici (12 %), sledijo Celje z okolico in Gorenjska (vsaka po 11 %), Koroška in Dolenjska (vsaka po 9 %), Pomurje (8 %), Notranjska (7 %), Primorska (6 %), najmanj (1 %) jih je bilo v Posavju. Krožki torej delujejo povsod po Sloveniji, projekt pa bo dosegel cilj, ko jih bo več na podeželju, kjer ni drugih oblik izobraževanja odraslih.

S kakšnimi vsebinami se ukvarjajo?

Vsebine študijskih krožkov običajno določijo mentorji, ki vedo, kakšne so možnosti (prostori, sredstva, predavatelji) in potrebe v okolju. Vseh sedem let, kar krožki potekajo, so zelo priljubljene različne ročne spretnosti (21 %), izobraževanje oz. osebnostni razvoj (14 oz. 13 %) ter etnologija, ki je s 17 % vseh krožkov v prejšnjem letu upadla na 11 %, ker se je znižal delež tistih, ki so se ukvarjali z etnološkimi posebnostmi domačega kraja. Kaj je etnološko, določi vodja projekta, zaposlen na Andrigoškem centru Slovenije, na osnovi lastnega poznavanja etnologije ob pripravi poročila, ko razvršča krožke v vsebinske skupine.

Kaj je vsebina t. i. etnoloških krožkov?

Treba je povedati, da je poimenovanje *etnološki študijski krožki* zgolj termin iz letnih poročil Andrigoškega centra Slovenije. Noben izpeljan krožek se še ni tako imenoval. Krožek običajno dobi ime po tematiki, ki jo obdeluje. Nekaj primerov iz minulega šolskega leta:

- Krašenje brkinskih pirhov – Ljudska univerza (LU) Ilirska Bistrica,
- Obrti, ki izumirajo – LU Murska Sobota,
- Praznične jedi na Postojnskem – LU Postojna,
- Družinski prazniki in praznovanja – Društvo za zdrav osebnostni razvoj, Radovljica,
- Spoznavajmo ljudsko in narodno zabavno glasbo – Društvo podeželske mladine Dravska dolina,
- Družinski rodovnik – Društvo za razvoj civilnih iniciativ,
- Baška grapa v turistični ponudbi – Agencija Tolminska, Tolmin.

Že iz naslovov je razvidna izjemna pestrost vsebin, kar je pravzaprav običajno. Ni je teme, ki je ne bi bilo mogoče etnološko obdelati! In nasprotno – tema še ne zagotavlja etnološke vsebine, zato sem se morala podrobneje seznaniti z delom t. i. etnoloških krožkov, da bi ugotovila, kakšno mesto ima etnologija v zavesti mentorjev in članov krožkov. Žal je s krožki tako kot z muzejskimi razstavami; ko minejo, ostanejo le redki materialni dokazi o njihovem obstoju – razen, če so izdali knjižico, videokaseto ipd. Na Andrigoškem centru Slovenije hranijo arhiv izdelkov študijskih krožkov, ki bi po ustvarjalnem bogastvu bolj sodil v javen arhiv na primer Šolskega muzeja. Naštela bom nekaj izdelkov, ki lahko ponazorijo stopnje "etnološke" zavesti mentorjev in krožkarjev.

Celostne obravnave posameznih krajev, ročna dela in obravnave starih obrti (pletenje iz slame ali šibja, čipke, vezenine), prazniki in šege ter prehrana so najpogostejše teme etnoloških študijskih krožkov.

Gre za ljubiteljske poskuse ujeti preteklost, preden dokončno umre s starimi ljudmi, podobne drugim ljubiteljskim predstavitev preteklosti domačega kraja (na primer Stanko Košir, Rutarška pomnenja, 1994). Zbrano gradivo nekateri zapišejo vsaj v obliki računalniškega izpisa, spetega v mapo ali zvezanega s spiralo, včasih pa s finančno pomočjo lokalnih oblasti tudi izdajo v knjižni obliki. ŠK domačinov Sv. Antona

pri Kopru (Ljudska univerza Koper, 1995, kasneje je na Koprskem bolj aktivna Vita Koper) je v biltenu Odkrivajmo svoj kraj, sak an tin tin izdal prvo daljše besedilo. Tako so domačini sami zastavili delo za zbornik, ki so si ga želeli, v upanju, da se jim bodo nato pridružili tudi strokovnjaki. Zapisali so družinska imena, praznike in običaje, ter primere besedne umetnosti – modrosti in primere v domači obleki, pesmi, anekdote, besede – opisali družinsko življenje, zdravljenje z domačimi zdravili in po domačih nasvetih, domače igrače. Podobno so v rokopisnem biltenu zapisali preteklost člani študijskega krožka Remšnik, naš kraj (Društvo podeželske mladine Remšnik, 1996). Dva študijska krožka, eden zgodovinarski (zgodovina kraja do 2. sv. vojne) in drugi etnološki (običaji in navade v preteklosti), na Krasu pa sta izdala skupno knjižico Komen skozi čas in običaje, 1996. Podobno so se svojega domačega kraja lotili še mnogi drugi študijski krožki, na primer Krajevni odbor Ponikva Društva kmečkih žena Sp. Savinjske doline. ŠK je organizirala zasebna organizacija Alfabet iz Štor/Celja; leta 2000 so izdali so videokaseto in knjižico z naslovom Ponkova miza ob petkih in svetkih. Vsem je skupno, da etnologi v sadovih njihovega truda najdemo izjemno zanimivo lokalno gradivo, vendar razdrobljeno – vsega po malem. Precej je tudi starih fotografij, ki so včasih zelo natančno dokumentirane. Knjižne objave imajo na koncu praviloma seznam literature in virov, včasih tudi računalniški izpis. Pravzaprav se šele ob takšnem gradivu zavemo, da je od ljubiteljskih objav iz romantičnih časov stroka zelo napredovala in oblikovala svoj sistem. Zavemo pa se tudi, da mora naša generacija etnologov ta sistem smiselno nadgrajevati, da bo dajal sodobnim potrebam ustrezne odgovore. Kajti ko prebiramo z ljubeznijo zapisane strani in si ogledujemo bogastvo zbranih fotografij, podvomimo, da bi etnolog lahko spisal tako pristržno knjižico, saj bi ga omejevala zahteva po objektivnosti stroke. Ljubiteljem lahko nudimo znanje, ki bo to ljubezen vodilo in ji dajalo rast, ne pa je omejevalo. Domačin bo vedno vedel več kot strokovnjak, ta pa mora znati dejstva pojasnjevati. Nekateri so namesto knjižne oblike izbrali videokaseto: Skrilje skozi čas (Zveza prijateljev mladine Ajdovščina, 1998) in Šentanel skozi video (Društvo podeželske mladine Slovenj Gradec, 1998). Izbor medija je povezan tudi z željo po turistični promociji domačega kraja. Omenjena izdelka sta zelo zanimiva in dobro narejena, usmerjena bolj v sedanost in prihodnost kot preteklost. Pomoč etnologa bi bila dobrodošla tako pri teh kot pri ŠK, ki so se ukvarjali s turistično ponudbo kraja, saj bi jim pomagal razvijati nove ideje in razmišljati bolj celostno.

S pomočjo raziskovanja preteklosti in zbiranja krajevnih posebnosti je turistično promocijo pripravila Drežnica; 1994/95 je tam deloval študijski krožek v organizaciji Agencije Tolminska in pripravil knjižico Drežnica, ali te poznam, v kateri je svojim (bodočim) gostom predstavil preteklost in posebnosti, med njimi tudi nekaj receptov krajevnih jedi. Za knjižico sicer velja podobno kot za zgoraj omenjene monografske predstavitve krajev, le da je gradivo zapisano bolj racionalno, z mislijo na turiste. Krožek je poskrbel tudi za promocijo in ureditev vasi, da

bi tako pritegnili obiskovalce. Agencija Tolminska je nato podobne študijske krožke organizirala v Tolminu (naredili so fotokopirano knjižico s kuharskimi recepti z naslovom Tipične tolminske jedi) in Baški grapi.

Nekateri krožki so obudili šege ali delovne spretnosti na turističnih prireditvah. Center za socialno delo Radlje ob Dravi je tovrstno naravnane krožke s pomočjo občinskih oblasti vključil v Dneve doživetij, ki jih v okviru čezmejnega sodelovanja prirejajo v projektu Phare. Leta 1998 so pripravili vsaj dvajset lokacij; izdelali so flos, kuhali oglje, klali šinkeljne, predli, izdelovali vrvi, ročno žagali deske, tesali korito, kovali, se igrali otroške igre itd.

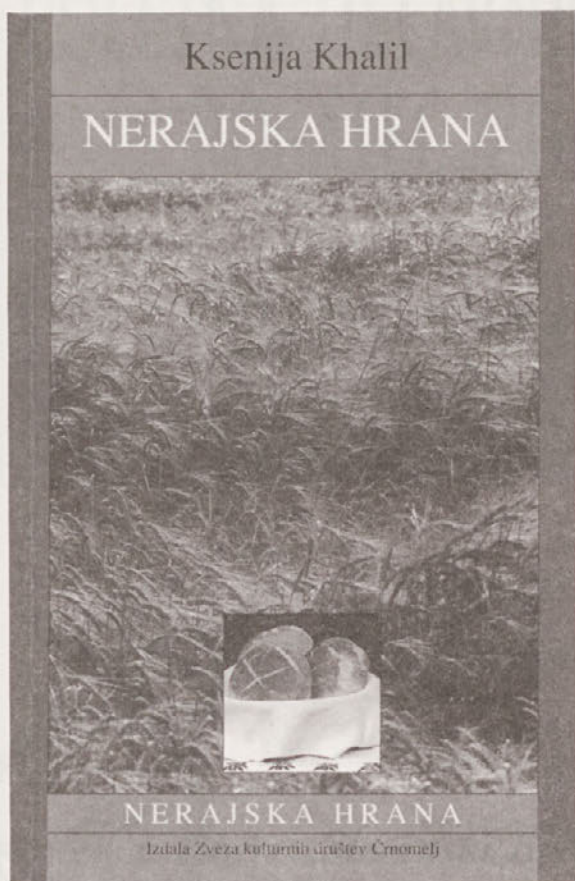
Ohranjanje dediščine je bila vsebina več krožkov, zlasti v Prekmurju, kjer so snovali celo naftni muzej (ZKO Lendava, več let do 2000). K temu lahko prištejemo tudi obujanje nekdanjih ročnih spretnosti, kar so zaključili z razstavo izdelkov članov krožka in starih predmetov. Posebno zanimivi so študijski krožki LU Murska Sobota, ki učijo uporabljati dediščino v sedanem načinu življenja, na primer: Dediščina moje babice in moja ustvarjalnost, 2000. Prav izvirna je ideja ŠK Lipačke iz Črenšovcev. Napisali in odigrali so lutkovno predstavo za otroke o gostuvarstvu, da bi najmlajšim predstavili kulturno dediščino Prekmurja.

Vseslovensko gibanje študijskih krožkov etnologije kot stroke skoraj ne pozna

V študijskih krožkih je veliko idej, etnologije kot posebne stroke pa zelo malo. Krožkarji se ukvarjajo s temami, ki so etnologom blizu, ne da bi etnologijo omenili, in le izjemoma si pomagajo s strokovno literaturo. In vendar so mentorji fakultetno izobraženi ljudje. Ali nam, etnologom, to kaj pove?

Obstajajo seveda tudi izjeme. Študijski krožek pod vodstvom mentorice Ksenije Khalil je za strokovno vodenje zaprosil kolegici Marinko Dražumerič in Marijo Makarovič. Primer jasno pokaže, v čem se razlikuje izdelek, če krožek deluje ob pomoči strokovnjakov: Prehrana v Velikem Nerajcu, Zavod za izobraževanje in kulturo Črnomelj, 1998. Leto kasneje je mentorica krožka Ksenija Khalil izdala knjigo Nerajska prehrana, ki je zelo dober prispevek k etnološkim raziskavam prehrane na Slovenskem.

Dejstvo, da se ob dvajset in več krožkih letno z etnološko vsebino niti eden ne imenuje etnološki ali kako drugače ne izpostavi stroke, ki bi mu največ lahko pomagala pri delu, nam pove, da etnologija preprosto ni v zavesti Slovencev. Čeprav so mentorji seznanjeni s poročili ACS, ki vsako leto izpostavljajo etnološke krožke kot nekaj posebnega, ni videti, da bi to vplivalo na njihovo delo. Etnologi bi morali stroko promovirati, ker jo najbolj poznamo. Tako bi se z ljubitelji srečali na področju, ki ga imamo oboji radi – pri značilnostih in posebnostih naše kulture.

Animiranje za etnologijo

Povedala bi rada zgodbo svojega študijskega krožka. Odkrijmo svojo deželo pri Univerzi za tretje življenjsko obdobje v Kranju. Člane sem štiri leta zapored zapletala v etnologijo, pa so si vedno raje izbirali predavanja iz umetnostne zgodovine in zgodovine. Šele peto leto, ko ni bilo druge izbire, so poslušali predavanja (z diapozitivi!, s predmeti, z razstavljenimi literaturo) o različnih šegah, ljudskem stavbarstvu, zdravilstvu, umetnosti, lončarstvu in tudi sami zbirali podatke o nekdanjem materialnem, duhovnem in socialnem življenju v vaši Stražišče v okolici Kranja. Pri delu so uživali in mi izrekli priznanje, da jim je všeč, ker so izvedeli veliko novega. Zakaj so se je otepali prej? Ker so etnološke teme v primerjavi z umetnostno zgodovinskimi na videz manj eksotične – kmečko stavbarstvo proti stilnemu stavbarstvu cerkva, gradov in mest, brezimni nešolani ljudski ustvarjalci proti imenom svetovno znanih umetnikov itd. Pa tudi zato, ker je imel dr. Cene Avguštin številne diapozitive in je znal izvrstno pripovedovati. Jaz sem si diapozitive in spretnost predavanja šele pridobivala. Ker nisem odnehala s predstavljanjem etnologije, pa sem na koncu odkrila tudi, da so jo zapostavljali, ker so o njej zelo malo vedeli, z umetnostno zgodovino pa so se spoznali na potovanjih, v televizijskih oddajah in iz številnih lepih knjig. Izvirni greh mojih težav in kompromisov je bil v tem, da sem se strinjala, da bom vodila skupino, ki se je želela ukvarjati z umetnostno zgodovino, pa ni našla mentorja. Z etnologijo sem torej seznanjala ljudi, ki jim ni bila blizu.

Vse drugače, verjamem, je z mentorji in člani t. i. etnoloških krožkov. Ti gojijo ljubezen do domačega kraja, njegovih značilnosti in posebnosti, preveva jih nostalgija za kmečkim načinom življenja v preteklosti in vsega, kar je z njim povezano. To jih opredeljuje, pogosto tu iščejo sebe in tudi identiteto svojega kraja. Predstavljanje etnologije in njenih strokovnih metod takšnim ljudem bogati tudi predavatelje.

Predstavitve etnologije mentorjem in članom študijskih krožkov

ACS je pravzaprav s tem že začel. Pred nekaj leti je povabil dr. Marijo Makarovič, ki je mentorjem ŠK predavala o življenjskih zgodbah in o tem, kako jih zapisovati. Takšna predstavitev etnologije se zdi najboljša, zato bi se morali dogovoriti za to obliko. Tako bi mentorjem ŠK, ki jim je tematika zanimiva, pomagali pri njihovem delu. Vendar so takšna predavanja lahko največ dvakrat letno. Hitrih rezultatov pri takšnem tempu ne moremo pričakovati. Morali bi se dogovoriti za več predavanj in delavnic, za več terminov in izdelati dober načrt njihovih vsebin. Podobna je bila akcija Etnologija v šoli, v organizaciji Slovenskega etnološkega društva pred nekaj leti. Glede na dosedanje delo mentorjev ŠK bi bilo treba poleg splošne predstavitve stroke (institucija, etnološke publikacije in periodika, dosegljivost na internetu ipd.) poseči po temah iz metodologije in metodike v povezavi s temami – kmečko gospodarstvo, obrti, prehrana, šege, ustno slovstvo, ohranjanje dediščine in njena uporabnost za sedanjí rod. Znanje pač, ki jim bo pomagalo pri njihovem delu, namesto da ponovno odkrivajo Ameriko.

Še bolj pomembno kot posredovanje strokovnega znanja množici mentorjev z različnimi zanimanji se mi zdi animiranje, da bi iskali strokovno znanje tam, kjer ga je največ. Animiranje pravim, ker smo Slovenci pač takšni, da nam je težko stopiti do koga in ga prositi za uslugo. Sistematično se je treba truditi, da bi se navadili poiskati pomoč pri etnologih. Najprej bi morali razčistiti, ali smo si delavci v muzejih in zavodih pripravljeni vzeti čas za nekoga, ki pride po strokoven nasvet? Menim, da je to poklicna dolžnost muzealcev. Stroko bi lahko enkrat na leto predstavili v Noviškah, glasilu ACS: etnološke institucije, publikacije in periodiko, naše strani na internetu, naslove elektronske pošte ... s povabilom mentorjem in članom ŠK, naj pridejo k nam. Tudi etnologi jih lahko poiščemo v našem okolju, saj vsak krožek pripravi vsaj eno javno predstavitev svojega dela. Tako bi se z mentorji in organizacijami, ki imajo etnološke ŠK, tesneje povezali in sodelovanje bi steklo. Ščassoma se jim bo zdelo povsem samoumevno, da najprej poiščejo strokovno literaturo, torej sad našega truda. Ljubitelji bodo tako dobili orodje za delo, mi pa široko podporo, ob kateri bo tudi lažje delati. Etnologija bo Slovencem prišla v zavest le, če jo bo sprejel najširši krog ljubiteljev, ki bo širil vedenje o njej in ljubezen do stroke. Peščica profesionalcev ne zadostuje.

Seveda obstaja še ena pot vključitve etnologov v gibanje ŠK – mentorstvo posameznih krožkov. SED lahko postane eden izmed organizatorjev in oblikuje svoj

program študijskih krožkov. Nekaj etnologov že ima licence, marsikdo si jo lahko še pridobi. Treba pa je reči, da je v vsak krožek vloženega toliko truda, da je mentorstvo pogojeno z veseljem in zanimanjem posameznika za takšno delo. Morda bi lahko celo organizirali krožek za mentorje in vodje krožkov, da bi se spoznali z etnologijo?

Čez čas bo etnologija globlje v zavesti Slovencev, kot je zdaj. Naša veda je razmeroma mlada, čeprav ima stare korenine. Promocija, če ni povezana z velikimi sredstvi, pač počasi napreduje. Prepričana pa sem, da bi se morali etnologi in tudi nedavno preimenovani antropologi bolj zavedati pomena naših dejanj za stroko in vpliva (ne)popularnosti naše stroke na nas in zlasti na možnosti za delo. Predstavljanje etnologije bi moralo biti zelo dobro, zavestno in načrtno. Študijski krožki so odlična priložnost za to.

Viri in literatura:

- ANALIZA delovanja študijskih krožkov v šolskem letu 1997/1998. ACS (računalniški izpis), Ljubljana 1999.
- ANALIZA delovanja študijskih krožkov v šolskem letu 1998/1999. ACS (računalniški izpis), Ljubljana 1999.
- ANALIZA delovanja študijskih krožkov v šolskem letu 1999/2000. ACS (računalniški izpis), Ljubljana 2000.
- ČIPKA kot okras; Ravne na Koroškem (zloženka ob razstavi), 1996.
- DREŽNICA, ali te poznam. Drežnica 1995.
- KHALIL, Ksenija 1999: Nerajska prehrana. Ljubljana.
- KOMEN skozi čas in običaje. Komen 1996.
- MOJ kraj Šentanel. (videokaseta), 1998.
- OB PRAZNIKI pri nas doma. Radovljica (računalniški izpis), 1997.
- ODKRIVAJMO svoj kraj, Sak an tintin. Sv. Anton (računalniški izpis), 1995.
- PEROVIČ Mirjam, Marta BERGINČ, Ema ŠTIH, 1994: Tipične tolminske jedi. Tolmin (rokopis).
- PONKOVSKA miza ob petkih in svetkih. Ponikva pri Žalcu (publikacija in videokaseta), 1999.
- REMŠNIK, naš kraj. Remšnik (računalniški izpis), 1996.
- SKRILJE in Skriljani. (videokaseta), 1998.
- Z VEZENINO bogatimo svoj dom. Kulturno društvo Črenšovci, 1997.

